

Csak semmi rosszat

Az utóbbi időben több helyről is hallottam azt a „felszólítást”, mely szerint csak semmi rosszat ne mondjunk a másik emberről, kizárólag jót. Ferenc pápa is 2013. szeptember 5-én erről beszélt. Ez elméletileg egy igen pozitív hozzáállás, melyet azonban érdemes egy kicsit átgondolni.

Ha valakiről mindig csak jót mondok, akkor az illető nagyobb önbizalommal fog rendelkezni, hiszen tudja, hogy jellemzően jót cselekszik, attól függetlenül, hogy Isten szemszögéből nézve az tényleg mindig jó-e. Tehát az illető öntudatán segítek ugyan, de nem biztos, hogy az igazság felé terelem ezen hozzáállással embertársamat. Lehet, hogy éppen így altatom el a bűn iránti érzékenységét.

A másik véget, amikor mindig csak rosszat mondok a másiktól. Ez elkeseredésbe – egyes esetekben a bűnbe, a rossz cselekedetekbe – vezető hozzáállás, hiszen ilyenkor már úgy véli a másik, hogy teljesen mindig egy mit teszek, úgyis minden mindig rossz. Ez nyilván nem igaz, de ilyen érzést válthat ki. Ezzel is a bűnbe sodorhatom embertársamat.

Itt is, mint annyi más esetben, valószínűleg a középút lenne a legjobb, melyet oly nehéz megtalálni. Az alap probléma, hogy emberekként, ha nem vizsgálom és értékelem embertársam viselkedéseit, akkor egyrészt sokkal nehezebb eligazodnom, hogy kihez közeledjek jobban vagy kitől tartsak inkább lépéstávot, másrészt az egymás neveléséhez, egymás terelgetéséhez is szükséges a bíráló. Ne keverjük össze a bírálót, a megítélést az elítéléssel! Az elítéléshez egyedül csak Istennek van joga.

Az emberek közötti viszonyban, az együttélés folyamán először meg kell ítélnem, el kell bírálnom a másik ember cselekedeteit, mert csak ezen bíráló, ítélet alapján tudom megfogalmazni, mi az, ami nem jó és mi az, ami jó a cselekedeteiben, hiszen csak ez alapján tudok segíteni a jobba válásban. Az ember a saját szemében a gerendát is alig veszi észre, a másik emberben a hibák megtalálása, észrevétele mindig könnyebb. Ez az, ami miatt a kívülálló jobban, tisztábban lát engem, annak ellenére, hogy gyakran hisszük, hogy mi magunk látjuk minden hibánkat. (Ebben az esetben csak a jóindulatú bírálatról beszélünk.) Nézzük meg, hogy mit tanít a Biblia az ítéletről.

Jézus mondja: „*Ne ítéljete el senkit, s akkor benneteket sem ítélnek el.*” (Lk 6,37). Ezt szoktuk hangoztatni, ez egy közismert idézet a Bibliából (erre épül a bevezetésben említett hozzáállás). Van azonban egy másik jézusi mondás is a Bibliában, ez így hangzik: „*Ne ítéljete látszat szerint, hanem igaz ítélettel ítéljete*” (Jn 7,24). Tehát nem szabad elítélnünk senkit, de igaz ítélettel azonban kötelességünk is ítélni.

Mit jelent ez, hogy látszat szerint ne ítéljete? A látszat szerinti ítélet a felszínes, feltűnő dolgok, az első benyomás szerinti ítélet. Ezeket is szem előtt kell tartanunk ugyan, de ez csak a látszat, a felszín. Nekünk ennél mélyebbre kell tekinteni. A cselekedetek és a kimondott szó alapján, megfontoltan kell az igaz ítéletre törekednünk, hiszen az ítéletmondás, az ítéletalkotás alapvető emberi funkció. Ami rám tartozik, abban ítélnem kell, mert ha nem ítélek, nem alkotok véleményt, az is ítélet, véleményalkotás, és súlyos következményei lehetnek (a hallgatás, az eltusolás, beleegyezést jelent – vétkesek között cinkos, aki néma). Nehéz az igaz ítélettel való ítélet, az igaz bíráló, sokszor a lehetetlenséggel határos, mégis ez a Jézus által élénk állított mérce.

A bíráló általában senkinek sem esik jól, ezért is szeretnénk azt kérni sokszor, hogy semmi rosszat, semmi bírálót ne halljak – az én bírálótomat nem akarom hallani. És valóban, ha valaki itt megreked, hogy csak bíráló, az igen helytelen álláspont. Nem szabad elfelejtenünk Jézus szavait, figyelmeztetését sem, aki azt mondja: először négy szem közt, majd szűk közösségben, végül az egész közösség előtt kell megfeddni azt, aki helytelenül jár el, utána – ha elkerülhetetlen – ki kell rekeszteni (vö. Mt 18,15-17). Tehát bírálunk igenis kell, csak az a kérdés, hogy milyen mértékben, milyen hangnemben, milyen dolgok szem előtt tartásával bírálunk, és hogy megrekedünk-e csupán a bírálóknál.

Ezek alapján kirajzolódik, hogy amennyiben igaz ítélettel, igaz bírálattal élek embertársam irányában, akkor nem járok helytelen úton. De nagyon kell vigyáznom, hogy megrekedek-e a bírálóknál, vagy tovább tudok lépni, és kitalálok olyan pozitív cselekedetet – esetleg hívó társaimat is bevonva ebbe –, mely segítségével igyekszem a bajba (bűnbe) került hívó társamat kiimádkozni, megsegíteni, hogy minél előbb visszatérjen az igaz hithez, hogy minél előbb (újból) megtérjen. Tehát ha imádságban és bűntben igyekszem embertársam segítségére, akkor helyén való a másik bírálata is. A lényeg, hogy nem szabad megrekednem a bírálóknál, mert akkor csak a negatív oldalt erősítem azzal magamban is és környezetemben is. Isten adjon minél többünknek elegendő bölcsességet és kegyelmet, hogy a bírálóknál ne álljunk meg, hanem imádsággal és időnként bűntőléssel igyekezzünk embertársaink megsegítésére!

Jánossy Gábor